

ข้อทำท่ายปัจจุบันในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยศาสตราจารย์เดเนียล ทูรเลอร์
กรรมการของคณะกรรมการกาชาดสากล

บทความของศาสตราจารย์เดเนียล ทูรเลอร์ วิเคราะห์กฎเกณฑ์ในยามสงคราม กล่าวคือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โดยยึดเป็นฐานว่าแม้แต่สงครามก็ต้องมีขอบเขต มีหลักการที่สำคัญในยามสงครามรวมถึงจะต้องแบ่งแยกให้ได้ว่าระหว่างเป้าหมายทางพลรบและเป้าหมายทางพลเรือน โดยผู้ทำการรบจะต้องโจมตีเฉพาะเป้าหมายทางพลรบเท่านั้น นอกจากนั้นอาวุธบางอย่างเช่นอาวุธเคมีและอาวุธชีวภาพเป็นอาวุธที่ต้องห้าม ศาสตราจารย์ทูรเลอร์เน้นว่าแม้แต่ในยามสันติภาพรัฐก็มีหน้าที่บางอย่างที่เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศซึ่งกำหนดถึงกฎเกณฑ์ในยามสงคราม กล่าวคือจะต้องเผยแพร่กฎหมายนั้นให้กองทัพและประชาชนได้ทราบ ทั้งนี้หลักเกณฑ์ว่าด้วยการกระทำในยามสงครามจะปรากฏอยู่ในข้อตกลงระหว่างประเทศรวมถึงอนุสัญญาเจนีวา 4 ฉบับ ปี 1949 ซึ่งคณะกรรมการกาชาดสากลเป็นฝ่ายริเริ่ม(ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี)และซึ่งในปัจจุบันได้มีการขยายแคววมของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยพิธีสารเพิ่มเติม 2 ฉบับ ปี 1977 ซึ่งเรียกกันโดยย่อว่าพิธีสารเพิ่มเติม ฉบับที่ 1 และพิธีสารเพิ่มเติม ฉบับที่ 2

ในกรอบของกฎหมายเช่นว่ามีประเด็นเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ความคู่ไปกับองค์ประกอบอื่นๆ ของกระแสกาชาดและเลี้ยววงเดือนแดงโดยมีสภากาชาดหรือสภาเลี้ยววงเดือนแดงในเกือบทุกประเทศในโลกเป็นฝ่ายเน้นร่วมกัน หลักพื้นฐานทางมนุษยธรรมรวมถึงเน้นความเป็นมนุษย์ ความไม่ลำเอียง ความเป็นกลาง การมีอิสระภาพ การได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน ความเป็นเอกภาพ และการมีลักษณะสากล ซึ่งเป็นฐานของกระแสร่วมกันในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั่วโลก

2. สถานภาพของคณะกรรมการกาชาดสากลมีลักษณะพิเศษในฐานะที่เป็นนิติบุคคลระหว่างประเทศเพื่อช่วยเหลือปกป้องมนุษยในยามสงคราม

3. คณะกรรมการกาชาดสากลเชิญชวนให้รัฐที่ยังไม่ได้เป็นภาคีของพิธีสารเพิ่มเติมของอนุสัญญาเจนีวา 2 ฉบับ ปี 1977 รวมถึงประเทศไทย พิจารณาเป็นภาคี ทั้งนี้โดยพิธีสารทั้ง 2 เพิ่มพูนกฎเกณฑ์เพื่อปกป้องเหยื่อในยามสงคราม หรือที่เรียกกันในทางเทคนิคว่า ข้อเสนอทางอาวุธซึ่งพิธีสารฉบับที่ 1 เพิ่มพูนขอบเขตของกฎเกณฑ์ว่าด้วยข้อพิพาททางอาวุธในทางระหว่างประเทศ พิธีสาร ฉบับที่ 2 เพิ่มพูนขอบเขตของกฎเกณฑ์ว่าด้วยข้อพิพาททางอาวุธภายในประเทศ

4. เป็นนิมิตที่ดีที่ประเทศไทยได้ร่วมเป็นภาคีของสนธิสัญญา-อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยธรรมหลายฉบับ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการจำกัดการใช้อาวุธ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธเคมี ปี 1993 และอนุสัญญาต่อต้านว่าด้วยอาวุธต่อต้านอากาศยานระเบิดสังหารบุคคล ปี 1997

อย่างไรก็ดีประเทศไทยยังมีได้เป็นภาคีหลายอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในยามสงครามเช่นธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศที่ไทยลงนามแล้วแต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันและเช่นพิธีสารว่าด้วยอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กในยามสงคราม

5. ปัญหาเรื่องการก่อการร้ายมีลักษณะที่ทำให้ทาบยื่นต่อกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งในบางครั้งอาจจะมีการกระทำทางด้านการก่อการร้ายในยามสงครามและในบางครั้งมีการก่อการร้ายนอกสงคราม ในปัจจุบันยังไม่นิยามที่แน่ชัดของการก่อการร้าย กรณีสงครามในอัฟกานิสถานหลังจากการก่อการร้ายในนครนิวยอร์กเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 และสงครามอิรักล่าสุดนั้น อยู่ในสภาพของการเป็นสงครามระหว่างประเทศซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาในเรื่องความรุนแรง การกักตัว และการฟ้องร้องผู้ที่มีส่วนร่วมในสงครามนั้น นอกจากนี้ยังมีการโต้เถียงกันว่า หากรัฐ 1 ถูกโจมตีโดยกลุ่มการก่อการร้ายจากรัฐ 2 การที่รัฐแรกตอบโต้กลุ่มผู้ก่อการร้ายในรัฐ 2 จะถือว่าเป็นลักษณะของสงครามข้อพิพาททางอาชุระหว่างประเทศหรือไม่ จึงเห็นได้ว่าสภาพข้อพิพาทนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงที่สร้างกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศแรกๆ ซึ่งยึดข้อพิพาทระหว่างรัฐเป็นหลักแต่ในปัจจุบันข้อพิพาทคือข้อพิพาทระหว่างรัฐกับกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐ

ดังนั้นจึงมีปัญหาว่าในปัจจุบัน สงครามต่อการก่อการร้ายนั้นจะถือว่าเป็นสงครามที่อยู่ภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศได้หรือไม่ ซึ่งในการวิเคราะห์ปัญหาเรื่องการก่อการร้ายและการตอบโต้การก่อการร้ายนั้นจะต้องดูประเด็นอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ดังเช่น สิทธิมนุษยชน นิติธรรม และหลักประกันทางด้านศาล

ศาสตราจารย์ทูลเรอร์จอร์จให้รัฐสมัครเป็นภาคีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องและผ่านกฎหมายภายในเพื่อบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ และเรียกรัฐและกองกำลังที่มีอาวุธแบบเป็นระบบในกรณีสงครามภายใน ใช้กฎหมายมนุษยธรรมในยามสงคราม

รัฐมีพันธะต้องแสวงหาและสง โทษบุคคลที่ละเมิดกฎหมายของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมถึงอนุสัญญาเจนีวา 4 ฉบับ ปี 1949 และพิธีสารเพิ่มเติม 2 ฉบับ ปี 1977

สุดท้ายคือปัญหาปัจจุบันไม่ใช่ว่าขาดหลักเกณฑ์แต่ขาดเจตนาทางการเมืองในด้านการบังคับใช้และเคารพหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ